

Uchwała Komisji Habilitacyjnej
z dnia 3 lutego 2025 roku
w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego
dr Justynie Melonowskiej
w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie filozofia

Powołana w dniu 23 października 2024 przez Radę Instytutu Filozofii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, na podstawie art. 221 ust. 5 ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r. poz. 1668 z późniejszymi zmianami), zwanej dalej Ustawą 2.0, w związku z § 17 ust. 10 *Zasad nadawania stopni naukowych na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II*, stanowiących załącznik do *Uchwały 813/III/1 Senatu Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II z dnia 21 listopada 2019 r. w sprawie zasad nadawania stopni naukowych* (z późniejszymi zmianami), Komisja Habilitacyjna w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego dr Justynie Melonowskiej działała w składzie:

osoby wyznaczone przez Radę Doskonałości Naukowej:

prof. dr hab. Tadeusz Szubka, Uniwersytet Szczeciński – przewodniczący
prof. dr hab. Artur Andrzejuk, UKSW – recenzent
ks. dr hab. Marek Dobrzeńcki, prof. Akademii Katolickiej w Warszawie – recenzent
prof. dr hab. Marcin Karas, Uniwersytet Jagielloński – recenzent

**osoby wyznaczone przez Radę Instytutu Filozofii Katolickiego Uniwersytetu
Lubelskiego Jana Pawła II:**

dr hab. Ryszard Mordarski, prof. UKW – recenzent
prof. dr hab. Jan Kłós, KUL – członek komisji
dr hab. Agnieszka Lekka Kowalik, prof. KUL – sekretarz

Działając na podstawie:

1. Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r. poz. 1668 z późniejszymi zmianami),
2. *Zasad nadawania stopni i tytułów naukowych na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II* stanowiących załącznik do *Uchwały 813/III/1 Senatu Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II z dnia 21 listopada 2019 w sprawie nadawania stopni naukowych* (z późniejszymi zmianami),

Komisja Habilitacyjna wzięła pod uwagę:

1. Osiągnięcia naukowe, o których mowa w art. 219 ust. pkt. 2a Ustawy 2.0;

2. Aktywność naukową Habilitantki realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej (por. art. 219 pkt 3 Ustawy 2.0);
3. Wynik kolokwium habilitacyjnego (por. art. 221 pkt 9 Ustawy 2.0).

Podstawą oceny dokonań wymienionych w pkt. 1 – 3 były:

1. Monografie: *Pisma machabejskie. Religia i walka*, Fundacja Augusta hr. Cieszkowskiego, Warszawa 2020 oraz *Pisma jakubowe. Religia i walka*, Fundacja Augusta hr. Cieszkowskiego, Warszawa 2023.
2. Sporządzony przez Habilitantkę autoreferat i zestawiony przez nią wykaz publikacji oraz pozostałych form aktywności naukowej wraz z załączoną dokumentacją.
3. Pozostałe monografie: *Ordo amoris, amor ordinis* (Wydawnictwo Akademii Pedagogiki Specjalnej, Warszawa 2018) i *Osob(n)a. Kobieta a personalizizm Karola Wojtyły – Jana Pawła II. Doktryna i rewizja* (Difin, Warszawa 2016), artykuły naukowe w czasopismach i wydawnictwach zbiorowych oraz artykuły popularnonaukowe.
4. Sporządzone przez recenzentów oceny osiągnięć.
5. Przebieg kolokwium habilitacyjnego.
6. Dyskusja członków Komisji Habilitacyjnej.

Zgodnie z art. 221 ust. 9 a oraz § 11 Regulaminu, w dniu 3 stycznia 2025 roku zostało przeprowadzone kolokwium habilitacyjne, przy użyciu środków komunikacji elektronicznej, zapewniających transmisję kolokwium w czasie rzeczywistym między jego uczestnikami oraz wielostronną komunikację w czasie rzeczywistym. W kolokwium, prócz Habilitantki i Komisji uczestniczyli goście (6 osób). Natomiast posiedzenie Komisji, w trakcie którego została podjęta poniższa uchwała, było spotkaniem niejawnym i odrębnym (z osobnym linkiem) od spotkania na którym przeprowadzono kolokwium.

UCHWAŁA

Biorąc pod uwagę osiągnięcia naukowe Habilitantki, przedstawione recenzje, przeprowadzone kolokwium habilitacyjne, po dyskusji Komisja podjęła uchwałę o wystąpieniu do Rady Instytutu Filozofii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego z wnioskiem o:

Nadanie dr Justynie Melonowskiej stopnia naukowego doktora habilitowanego w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie filozofia.

Uchwała zapadła następującym stosunkiem głosów:

Uprawnionych do głosowania	7 osób
Oddano głosów	7 osób
Głosów nieważnych.	0 osób

Uchwałę podjęto jednogłośnie: 7 głosów za nadaniem stopnia; 0 wstrzymujących się; 0 przeciw.

Głosowanie (zgodnie z art. 221 ust. 10 Ustawy 2.0) miało charakter jawny i odbyło się w podwójnej formie: podniesienie ręki oraz słowna wypowiedź.

Podjęta przez Komisję Habilitacyjną uchwała (zgodnie z art. 221 ust. 10 Ustawy 2.0) ma dla Rady Instytutu Filozofii KUL status opinii.

Podpis Przewodniczącego Komisji

UZASADNIENIE

1. INFORMACJE OGÓLNE

Dr Justyna Melonowska posiada magisterium z psychologii uzyskane na Wydziale Psychologii Uniwersytetu Warszawskiego (2001) oraz doktorat z filozofii uzyskany w Instytucie Filozofii i Socjologii Polskiej Akademii Nauk (2010). Uzyskała również dyplomy Alliance Française w Paryżu. Od 2011 roku pracuje jako adiunkt w Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie.

2. OSIĄGNIĘCIA NAUKOWE HABILITANTKI

2.1 GŁÓWNE OSIĄGNIĘCIE

Osiągnięciem naukowym, o którym mowa w art. 219 ust. 1 pkt Ustawy 2.0, są monografie: *Pisma machabejskie. Religia i walka* (Warszawa 2020; recenzenci naukowci: prof. Stanisław Gałkowski i dr hab. Bartosz Jastrzębski; ss. 451) i *Pisma jakubowe. Religia i walka* (Warszawa 2023; recenzenci naukowci: prof. Stanisław Gałkowski i prof. Jan Kłós; ss. 589), które w zamierzeniu Habilitantki tworzą pewną całość.

2.2 POZOSTAŁE PUBLIKACJE NAUKOWE

- 2 Monografie naukowe: *Ordo amoris, amor ordinis* (Warszawa 2018) oraz *Osob(n)a. Kobieta a personalizizm Karola Wojtyły – Jana Pawła II. Doktryna i rewizja* (Warszawa 2016)
- Artykuły opublikowane w czasopismach naukowych po uzyskaniu stopnia naukowego doktora: 6 (w tym 3 w językach obcych).
- Rozdziały opublikowane w monografiach naukowych: 11 (w tym 2 w językach obcych).
- Redagowanie monografii: 2

2.3. POZOSTAŁA AKTYWNOŚĆ NAUKOWA i POPULARYZATORSKA

- wystąpienia na konferencjach naukowych: 10 krajowych i 5 międzynarodowych za granicą (w tym 1 seminarium w ramach grantu: 4 spotkania);
- organizacja konferencji: 2 (w tym 1 międzynarodowa);
- członkostwo w komitetach redakcyjnych i radach naukowych czasopism: 1
- uczestnictwo w pracach zespołów badawczych realizujących grant: 1 (międzynarodowy; Habilitantka była kierownikiem polskiej sekcji zespołu);
- Członkostwo w międzynarodowych lub krajowych organizacjach i towarzystwach naukowych: 1 (European Society of Women in Theological Research);
- współpraca z otoczeniem: m.in. artykuły w czasopismach „Filozofuj!”, „Więź”; od 2020 komentatorka w programie TVP Kultura o *Tego się nie wytnie*; autorka i prowadząca filozoficzno-literacką audycję „Do dzieła!” w TVP Kultura. zagranicznych: 8.

3 OCENA GŁÓWNEGO OSIĄGNIĘCIA ORAZ POZOSTAŁEJ DZIAŁALNOŚCI

Komisja uznała, że przedstawione osiągnięcia spełniają warunki stawiane przez Prawo o Szkolnictwie Wyższym osobom ubiegającym się o stopień doktora habilitowanego. Na wniosek Przewodniczącego Komisja zrezygnowała ze szczegółowego przedstawiania recenzji, przyjmując ich znajomość wśród członków Komisji oraz fakt publicznej dostępności recenzji. Zgodnie z ustaleniem Przewodniczącego głos zabrali najpierw recenzenci odnośnie do konkluzji recenzji oraz kolokwium, a potem pozostali członkowie Komisji, w obu przypadkach w kolejności alfabetycznej.

Prof. dr hab. Artur Andrzejuk wskazał, że jego recenzja kończy się pozytywną konkluzją, a kolokwium jeszcze zasadność tej konkluzji wzmocniło. Pytanie o Ireneusza z Lyonu, które zadał w trakcie kolokwium było pytaniem historyczno-filozoficznym i trudnym. Odpowiadając, dr Melonowska wykazała się dużą wiedzą na temat autorów, do których się odwołuje, a to co powiedziała było ciekawe, a zarazem przekazane w dobrym języku polskim, dzięki czemu dobrze się jej słuchało, co wcale nie jest takie częste wśród badaczy.

Ksiądz dr hab. Marek Dobrzeński podkreślił, że konkluzja jego recenzji była negatywna, choć gotów jest zmienić zdanie. Główne zastrzeżenie do Habilitantki w trakcie kolokwium można sformułować następująco: nie jest oczywiste, że dr Melonowska przyjmuje uwagi krytyczne, bo jej odpowiedzi sprowadzały się do twierdzenia, iż uprawia filozofię monastyczną i wobec tego nie musi przejmować się krytyką płynącą z filozofii cechowej. Na zarzut używania w publikacjach mocnego i miejscami agresywnego języka odpowiada zabiegiem retorycznym *tu quoque*: na Akademii Katolickiej podczas konferencji też używano mocnego języka. Niepokojąca jest także tendencyjność tez i słabość stojących za nimi argumentów, co było pokazane w recenzji. Dr Melonowska opisuje stan teologii katolickiej przed Soborem Watykańskim II i powołuje się na teksty z przełomu XIX i XX wieku i to autorów protestanckich, podobnie gdy opisuje skutki Soboru. A komentując sytuację katolików tradycjonalistów

przywołuje *Eichmanna w Jerozolimie* jako przykład biurokratycznego zła i okrucieństwa. Wygląda tak, jakby biurokracja z czasów II wojny światowej była obrazem stosunku współczesnego Kościoła do tradycjonalistów; i potwierdza to zdaniem głoszącym że zamiarem Papieża Franciszka jest eksterminacja. Ks. dr hab. Dobrzeniecki zadeklarował, że jeśli Instytut Filozofii KUL, który ostatecznie będzie nadawał stopień, jest gotów ów mocny język zaakceptować oraz uznać tezy zawarte w dorobku dr Melonowskiej za znaczący wkład w filozofię polską, on również jest gotów zmienić zdanie.

Prof. Marcin Karas poczuł się zobowiązany – nie będąc z KUL i wobec tego poza dyskusjami, które będą się toczyć na Radzie Instytutu – odpowiedzieć na zarzuty ks. dra hab. Dobrzenieckiego. Zarówno ocena dorobku dr Melonowskiej, jak i przeprowadzonego kolokwium jest pozytywna. Odpowiedzi na zadane pytania – twierdził prof. Karas – były długie (co jest słabością, gdyż nikną główne tezy, podobnie jak w przypadku „Autoreferatu”, który liczył 63 strony), ale Habilitantka pozwalała sobie przerwać i przechodziła do kolejnych wątków. Argument za pozytywną oceną dorobku jest następujący: prace są ogromne (ponad 1000 stron), pełne metafor i barokowe co do stylu; oznacza to tysiące rozumowań, z których tylko marginalna część jest słaba, wadliwa i wyrażona mocnym językiem (co oczywiście boli i nie powinno zaistnieć). Większość rozumowań jest wyważona – i trzeba oceniać całościowo. Radykalizmy nie pojawiły się w odpowiedziach Habilitantki podczas kolokwium. Ponadto – być może z racji wykształcenia psychologicznego – dr Melonowska ma „spolegliwe” nastawienie do krytyki i z każdej stara się wyciągnąć coś pozytywnego, aby budować grunt dla „przyjaźni” i współpracy. To jakoś równoważy radykalizmy. W odpowiedzi na pytanie ks. dra hab. Dobrzenieckiego, prof. Karas podkreślił, że ta „spolegliwość” nie wydaje się być jedynie taktyczna, ale autentyczna i ma nadzieję, że w następnych publikacjach Habilitantka zrezygnuje z agresywnego języka i przemyśli argumenty filozofii cechowej. Ostatecznie decyzja jest pozytywna.

Dr hab. Ryszard Mordarski zadeklarował, że jego ostateczna decyzja jest na tak i są ku temu racje. Zgodził się przy tym z wieloma zarzutami postawionymi w recenzji ks. dra hab. Dobrzenieckiego i nawet zaznaczał te same kontrowersyjne wypowiedzi. Natomiast uznał, że dr Melonowska traktuje filozofowanie bardzo osobiście – zachwyciwszy się jakąś metaforą pogłębia ją i za nią idzie, wyciągając przy tym ciekawe konsekwencje. Wielu hermeneutyków jest bełkotliwych, natomiast nie można tego zarzucić Habilitantce, choć książki z pewnością są „przegadane” i dałoby się to samo powiedzieć znacznie krócej. Jest to też filozofowanie aspektowe – rozwija się pewne aspekty, inne kompletnie ignoruje, co sprawia wrażenie, jak gdyby nie było w tym systematyczności. Dobrze to ilustruje odpowiedź dr Melonowskiej na pytanie prof. Andrzejuka o Ireneusza z Lyonu: przywołanie faktu, iż Ireneusz polemizował z gnostykami rzuciłoby podstawowe światło na jego filozofię ciała – tymczasem Habilitantka to pominęła. Może to faktycznie razić. Natomiast nie ulega wątpliwości ogromna erudycja dr Melonowskiej (co dziś jest bardzo cenne), a umiejętność opanowania i ułożenia materiału pozwala rozwinąć wywody. Interpretacje dr Melonowskiej są świeże, twórcze i coś nowego wnoszące, a więc inspirujące do dyskusji, nawet jeśli ostatecznie trzeba je uznać za fałszywe – przykładem jest interpretacja Ewa z *Pism jakubowych*. Filozofia dr Melonowskiej próbuje ożywić tradycję i jest to cenny głos, wart wspierania. Nawet gdy krytykuje Kościół, nie robi tego

z pozycji, powiedzmy, lewicowego ateizmu, ale stara się bronić dwóch tysięcy lat tradycji – i robi to w interesujący sposób. Wykorzystuje np. kategorię walki – wszak kategorię lewicową – do obrony tradycyjnego katolicyzmu. I choć broni się przed mianem przedstawicielki katolickiego feminizmu, niewątpliwie jest takie zjawisko w polskiej literaturze i jest to zjawisko niezwykle, dające interesującą perspektywę. Te wszystkie powody wyraźnie przeważają nad wadami wyłuszczone w recenzji ks. dra hab. Dobrzenieckiego i skłaniają do przyznania dr Melonowskiej stopnia doktora habilitowanego.

Prof. Jan Kłos podpisał się pod głosem prof. Mordarskiego. Zauważył natomiast, że trzeba języka bardziej używać niż cieszyć się jego używaniem, a tymczasem niekiedy jakaś metafora tak bardzo „poniosła” dr Melonowską, że gdzieś się w rozważaniach zagubiła. Filozofowanie dr Melonowskiej jest czymś, co kiedyś ks. Józef Tischner nazwał „współmyśleniem” – wydaje się, że Habilitantka cieszyła się pytaniami jako wyzwaniem zmuszającym do przemyślenia kwestii. Dr Melonowska sygnalizowała swe zakorzenienie w Kościele, ale radykalizm wypowiedzi stwarza niebezpieczeństwo popadnięcia w przeciwieństwo tego, co chciało się powiedzieć. Widać w filozofowaniu Habilitantki emocje i są one w myśleniu potrzebne. Porusza się przy tym swobodnie na styku wielu dziedzin: filozofii, teologii, psychologii. Warto też podkreślić działalność popularyzatorką, co wymaga umiejętności przełożenia języka dziedzin na język niemal potoczny. Stąd ocena dokonań dr Melonowskiej jest jak najbardziej pozytywna.

Dr hab. Agnieszka Lekka-Kowalik podkreśliła, że materia prac dr Melonowskiej była jej obca, natomiast dużo się dowiedziała. Zgodziła się też z ks. drem hab. Dobrzenieckim, że jest w publikacjach sporo słabych argumentów – ale nie tylko takich; są też dobrze wyważone ciągi argumentacyjne, a nie tylko „wyznania wiary filozofa”, choć z pewnością większość z nich dałoby się powiedzieć jaśniej i krócej, a więc jest potrzeba popracowania nad dyscypliną wypowiedzi. Kolokwium – stwierdziła dr hab. Lekka-Kowalik – potwierdziło natomiast rekonstrukcję paradygmatu filozofowania dr Melonowskiej dokonaną na podstawie publikacji: podejmuje istotne tematy (*conditio humana*) i prowadzi badania transdyscyplinarne, które przez współczesną metodologię są uznawane za poznawczo płodniejsze i lepsze niż zwykłe badania dyscyplinarne. Habilitantka sięga do różnych dyscyplin, ale też i poza nie – do literatury, do liturgii, do doświadczenia. Jest to niewątpliwym pozytywnym i wartościowym dorobkiem dr Melonowskiej. Pokazuje też, że idee mają konsekwencje – można się nie zgodzić, ale wtedy trzeba pokazać, gdzie się Autorka myli. Być może należałoby zrezygnować z pewnych „mocnych” wyrażań – ale być może ich używanie mieści się w wykorzystanej przez dr Melonowską konwencji walki. Warto podkreślić erudycję Habilitantki, ale też jej umiejętność komunikowania swych rozważań otoczeniu – szybkie przejrzenie Internetu pokazuje nie tylko działalność popularyzatorską dr Melonowskiej, ale też zainteresowanie pozaakademickie jej dziełami – zaproszono ją pięciokrotnie na wywiad o jej rozważaniach, co filozofom za często się nie zdarza. Wszystko to sprawia, że ocena dorobku i kolokwium jest jednoznacznie pozytywna.

Prof. Tadeusz Szubka stwierdził, że dorobek dr Melonowskiej dobrze charakteryzuje jedno z ulubionych powiedzeń ks. prof. Stanisława Kamińskiego „De rebus omnibus et quibusdam aliis”. W dorobku Habilitantki są z pewnością pewne stałe tematy, oryginalne

propozycje, nowatorskie rozwiązania. Natomiast od strony metodologicznej dobrze charakteryzuje ów dorobek tytuł aforyzmów Stanisława Jerzego Leca *Myśli nieuczesane* – rozważania są metodologicznie nieuładzone. Świadomość metodologiczna nie nadała za bogactwem pomysłów, nieszablonowych propozycji i rozwiązań. Dobrym przykładem jest kwestia poruszona przez ks. dra hab. Dobrzenieckiego: Autorka proponuje pewną wersję surowego relatywizmu i jakby nie widziała konsekwencji uznania, że każda kwalifikacja tezy jest „dla mnie” czy „dla ciebie”. Gdyby poczytała o relatywizmie w dziełach współczesnych filozofów przynależnych do filozofii cechowej – o semantyce kontekstu, realizmie, indeksach itd. – mogłaby się czegoś nauczyć i zobaczyć, co ze zrelatywizowania tezy wynika. A Habilitantka dyskutuje tak, jakby od Protagorasa nic się w filozofii nie wydarzyło. W dyscyplinowaniu rozważań nie pomaga też temperament badawczy dr Melonowskiej. Ostatecznie jednak wszelkie wątpliwości zostają rozstrzygnięte na korzyść Habilitantki i ocena jest pozytywna.

Podpis Przewodniczącego Komisji